

Þriðjudaginn 25. nóvember 1975.

Nr. 105/1974. Jóhann Marel Jónasson

(Kristján Eiríksson hrl.)

gegn

**Sigurði M. Helgasyni skiptaráðanda f. h.
þrotabús Jóhanns Marels Jónassonar**

(Benedikt Blöndal hrl.)

**Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni
vegna sjálfs síns og Cuper A/G**

(Jón N. Sigurðsson hrl.)

**Sveini Hauki Valdimarssyni hæstaréttar-
lögmanni og**

Ágúst Fjeldsted hæstaréttarlögmanni

(Benedikt Blöndal hrl.).

Dómenður:

hæstaréttardómarnir Benedikt Sigurjónsson, Björn Sveinbjörnsson, Einar Arnalds, Logi Einarsson og Magnús P. Torfason.

Úrskurður um gjaldþrotaskipti. Frávísun frá Hæstarétti.

Dómur Hæstaréttar.

Áfrýjandi hefur áfrýjað máli þessu með stefnu 30. maí 1974. Krefst hann þess, að hinn áfrýjaði úrskurður verði úrgildi felldur og stefndu dæmt að greiða sér óskipt málskostnað fyrir Hæstarétti.

Stefndi Sigurður M. Helgason skiptaráðandi f. h. þrotabús Jóhanns Marels Jónassonar krefst þess, að hinn áfrýjaði úrskurður verði staðfestur og áfrýjanda dæmt að greiða málskostnað fyrir Hæstarétti.

Stefndi Jón N. Sigurðsson f. h. Cuper A/G krefst staðfestingar hins áfrýjaða úrskurðar, en krefst sýknu sjálfum sér til handa.

Stefndi Sveinn Haukur Valdimarsson krefst sýknu.

Stefndi Ágúst Fjeldsted krefst sýknu af kröfum áfrýjanda og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Nokkur ný gögn hafa verið lögð fyrir Hæstarétt.

Með bréfi 23. október 1973 fór Ágúst Fjeldsted hæstaréttar-

lögmaður þess á leit við skiptaráðandann í Reykjavík, að bú áfrýjanda yrði tekið til gjaldþrotaskipta á ábyrgð umbjóðanda hans, Joe Rose & Sons Ltd. Beiðninni fylgdi m. a. endurrit dómssáttar, gerðrar á bæjarþingi Reykjavíkur 11. maí 1973 milli nefnds Joe Rose & Sons Ltd. og áfrýjanda.

Með bréfi 25. október 1973 beiðdist Sveinn Haukur Valdimarsson hæstaréttarlögmaður þess, að bú áfrýjanda yrði tekið til gjaldþrotaskipta vegna nánar greindrar kröfu samkvæmt dómi bæjarþings Reykjavíkur í máli nr. 1007/1973 milli Björns Pálssonar og áfrýjanda. Þess er þó getanda, að önnur gögn máls benda til þess, að fjárnámsheimildin hafi í raun rétttri verið dómssátt í greindu bæjarþingsmáli, en eigi dómur. Gjaldþrotaskiptabeiðninni fylgdi endurrit árangurslausrar fjárnámsgerðar.

Gjaldþrotaskiptabeiðnirnar voru teknar fyrir í skiptarétti Reykjavíkur 9. nóvember 1973, en þá var málinu frestað til 11. janúar 1974. Þann dag var málinu enn frestað til 15. febrúar s. á. og síðan til 15. mars s. á.

Með bréfi 15. febrúar 1974 fór Jón N. Sigurðsson hæstaréttarlögmaður f. h. Cuper A/G þess á leit, að bú áfrýjanda yrði tekið til gjaldþrotaskipta. Þeirri beiðni fylgdi endurrit dóms bæjarþings Reykjavíkur 23. janúar 1974 í máli skiptaráðanda á hendur m. a. áfrýjanda og endurrit úr fógetabók um fyrirtöku fjárnámsbeiðni til fullnustu þeim dómi. Var gjaldþrotaskiptabeiðni þessi lögð fram í þinghaldi 15. mars 1974. Þann dag var málinu enn frestað til 22. s. m. Enn var málinu frestað til 5. apríl 1974 og síðan til 9. s. m., en þann dag fór fram munnlegur málflutningur um gjaldþrotaskiptabeiðnirnar.

Kröfu sína fyrir Hæstarétti um, að hinn áfrýjaði úrskurður verði úr gildi felldur, byggir áfrýjandi eingöngu á því, að í honum séu gjaldþrotaskiptabeiðendur eigi réttilega nafngreindir. Verði helst af úrskurðinum ráðið, að framangreindir hæstaréttarlögmenn hafi í eigin nafni beiðst gjaldþrotaskipta á búi áfrýjanda. Umbjóðendur þeirra, sem þó séu hinir eiginlegu skiptabeiðendur, séu hins vegar ekki nafngreindir í úrskurðinum. Sé úrskurðurinn gallaður að formi, sbr. 2. mgr.

190. gr. og 193. gr., sbr. 223. gr. laga nr. 85/1936, og beri því að fella hann úr gildi.

Allir framangreindir hæstaréttarlögmenn kröfðust gjaldþrotaskipta á búi áfrýjanda fyrir hönd nafngreindra umbjóðenda sinna, svo sem fyrr var greint. Sést þetta á gjaldþrotaskiptabeiðnunum sjálfum og öðrum gögnum máls. Áfrýjandi gat því eigi gengið þess dulinn, að hæstaréttarlögmennirnir kröfðust eigi gjaldþrotaskiptanna í eigin nafni, heldur vegna áður nefndra umbjóðenda sinna. Hann hefur þó hvorki áfrýjað málinu gagnvart skiptabeiðendunum Joe Rose & Sons Ltd. né Birni Pálssyni. Ber því að vísa málinu sjálfkrafa frá Hæstarétti, og haggar það ekki þeirri niðurstöðu, að áfrýjandi hefur stefnt hæstaréttarlögmönnunum Ágúst Fjeldsted og Sveini Hauki Valdimarssyni fyrir Hæstarétt.

Rétt er, að áfrýjandi greiði 20.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti til stefnda Sigurðar M. Helgasonar skiptaráðanda f. h. þrotabús Jóhanns Marels Jónassonar og 10.000 krónur til stefnda Ágústs Fjeldsteds hæstaréttarlögmanns, en aðrir stefndu hafa ekki gert málskostnaðarkröfu.

Aðfinnsluvert er, að í hinum áfrýjaða úrskurði eru skiptabeiðendur eigi nafngreindir á þann hátt, sem rétt hefði verið samkvæmt 2. mgr. 190. og 193. gr., sbr. 223. gr., laga nr. 85/1936.

D ó m s o r ð :

Máli þessu er vísað frá Hæstarétti.

Áfrýjandi, Jóhann Marel Jónasson, greiði stefnda Sigurði M. Helgasyni skiptaráðanda f. h. þrotabús Jóhanns Marels Jónassonar 20.000 krónur og stefnda Ágúst Fjeldsted hæstaréttarlögmanni 10.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dóminum ber að fullnægja að viðlagðri aðför að lögum.

Úrskurður skiptaréttar Reykjavíkur 19. apríl 1974.

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar 9. þ. m. að lokinni venju-
legri gagnasöfnun og munnlegum málflutningi, er til komið með
þeim hætti, er nú skal greina:

Samkvæmt beiðnum frá Sveini Hauki Valdimarssyni hæstarétt-
arlögmanni, dags. 25. október 1973, og Hákonu Árnasyni hæsta-
réttarlögmanni f. h. Ágústs Fjeldsteds hæstaréttarlögmanns
var gjaldprotamál á hendur varnaraðilja þingfest 9. nóvem-
ber 1973. Mætt var af hálfu allra aðilja, en frestur tekinn í
málinu eftir ósk gerðarþola. Með bréfi, dags. 15. febrúar 1974,
krafðist Jón N. Sigurðsson hæstaréttarlögmaður þess, að bú varn-
araðilja yrði tekið til gjaldprotaskipta, og var það þingfest og
sameinað fyrri málunum, þegar þau komu í dóm 15. mars sl. Með
samkomulagi mættu aðilja var málinu enn frestað eftir ósk
varnaraðilja til föstudagsins 22. mars sl. Þegar það kom í dóm
þann dag, var því festað vegna forfalla skiptaráðanda, sem haft
hafði málið, og nú til 5. apríl. Í réttarhaldinu 5. apríl lagði lög-
maður fram greinargerð gerðarþola, sbr. dskj. nr. 8, og verður
nánar vikið að efni hennar hér á eftir. Var nú veittur frestur í
málinu til munnlegs málflutnings, og fór hann fram þriðjudaginn
9. þ. m. að framfarinni árangurslausri sáttaumleitan.

Í 1. gr. gjaldprotaskiptalaganna nr. 25/1929 segir: „Bú einstakl-
ings, firma eða félags er skylt að taka til gjaldprotaskipta. . .
Eftir kröfu lánardrottins, ef hann sannar með árangurslausri að-
för eða löghaldsgerð, eða með játningu skuldunauts, að bú hans
brökkvi ekki fyrir skuldum“. Er úrlausn þessa máls fólgin í því
að leysa úr spurningunni um, hvort skilyrði þessa lagaákvæðis
sé fullnægt af hálfu skiptabeiðenda, og verður nú í því skyni
vikið nánar að málsástæðum og gögnum aðilja.

Eins og sést af því, sem að framan greinir, kom Jón N. Sigurðs-
son hæstaréttarlögmaður sem skiptabeiðandi inn í málið á eftir
tveimur hinna gerðarbeiðendanna, en hann hefur haft frumkvæði
um munnlegan flutning málsins sem sóknaraðili og lagt málið í
úrskurð. Við réttarhaldið 5. apríl var Hákon Árnason hæstaréttar-
lögmaður mættur og lýsti þá yfir, að hann vildi samþykkja 3ja
vikna frest í málinu sem seinasta frest. Við munnlegan flutning
málsins var Hákon einnig mættur, en tók ekki til flutnings máls-
ins. Enginn hinna þriggja gerðarbeiðenda hafa afturkallað skipta-
beiðnir sínar.

Sóknaraðili Jón N. Sigurðsson hefur í sínum málflutningi eink-

um skírskotað til gjaldprotabeiðni sinnar á dskj. nr. 6 og dómsgerða í fjárnámsgerð á dskj. nr. 7. Í beiðninni óskar hann eftir, að bú varnaraðilja verði tekið til gjaldprotaskipta og að fjárnámskröfur umbjóðanda hans verði honum greiddar af eigum búsins ásamt vöxtum og kostnaði. Jafnframt vísar hann til bæði sinnar fjárnámsgerðar, sbr. dskj. 7 frá 23. janúar sl., og fjárnáms hinna gerðarbeiðendanna, sem raunar er sú sama, frá 4. október 1973, sem allar hafi reynst árangurslausar, þar sem ekki hafi verið bent á eignir, sem hægt væri að taka fjárnámi. Samkvæmt því væri ekki aðeins heimilt, heldur og skylt, að taka bú gerðarpola til gjaldprotaskipta. Áður en frekar verður fjallað um málsástæður aðilja, skal vikið nokkuð að fjárnámsgerð sóknaraðilja Jóns N. Sigurðssonar hæstaréttarlögmanns.

Fjárnámskrafan nemur svissneskum frönkum 76.045.00 ásamt vöxtum og kostnaði, sbr. dskj. nr. 7. Við gerðina mætti varnaraðili þessa máls ásamt lögmanni, og kvaðst hann ekki geta greitt, en lagði fram reikning á gerðarbeiðanda, samtals að fjárhæð svissneskir frankar 174.488.25. Sérstaklega var bent á, að gerðarþoli ætti mjólkurísvelar í tollvörugeymslunni á Akureyri, sem kostað hafi samtals svissneska franka 17.060.00. Gerðarþoli hafi greitt vélar þessar með víxlum, sem eru innifaldir í fjárnámskröfunni, en gerðarþoli hafði gert kröfu um riftun á kaupum þessum við gerðarbeiðanda. Aðrar eignir en kröfur þessar á gerðarbeiðanda kvaðst gerðarþoli ekki eiga. Lögmaður gerðarbeiðanda mótmælti kröfu þessari á umbjóðanda hans eða að hún gæti verið andlag fjárnáms. Jafnframt hefur hann mótmælt því, að nokkur riftun þeirra kaupa, sem fjárnámskrafan sé sprottin af, hafi farið fram af hálfu gerðarpola. Í lok bókunar fógeta segir: „Gerðinni, sem var að nokkru árangurslaus, lokið“. Ekki verður séð af bókuninni, að fjárnám hafi verið gert í neinu. Við fjárnámsgerðina lagði gerðarbeiðandi, sóknaraðili í máli þessu, fram dóm í bæjarþingsmálinu nr. 5608/1973: Jón N. Sigurðsson hæstaréttarlögmaður f. h. Cuper A/G gegn Jómarco — Jómar & Co. h/f og Jóhanni Marel Jónassyni, þar sem varnaraðiljar eru in solidum dæmdir til að greiða sóknaraðilja svissneska franka 76.045.00 ásamt dráttarvöxtum og málskostnaði.

Undir rekstri þessa máls hefur lögmaður varnaraðilja lagt fram ljósrit af bréfi til utanríkisráðuneytisins með áritaðri móttökukvittun, þar sem þess er óskað, að ráðuneytið sjái um, að hjálögð stefna á hr. Hans Umiker f. h. Cuper A/G Maschinenfabrik, 4147 Aesch, Kirchgasse, Basel, Switzerland, verði löglega birt. Í stefnu

þessari, sem er til sjó- og verslunardóms Reykjavíkur 19. apríl 1974, gerir varnaraðili í máli þessu kröfu samtals að fjárhæð svissneskir frankar 174.488.25, eða sömu fjárhæð og framan- greindur reikningur nam. Sóknaraðili hefur mótmælt kröfum varnaraðilja í greindri stefnu, eins og áður greinir. Þó lýsti hann því yfir við munnlega málflutninginn, að til greina kæmi, að hann vildi taka til baka 4 vélar í tollvörugeymslunni á Akureyri að fjárhæð svissneskir frankar 17.060.00. Þá kveður sóknaraðili ólíklegt, að varnaraðili eigi háar kröfur á skjólstæðing hans, þar sem hann hafi ekki látið þær koma fram fyrr en raun er á og að hann hafi ekki tilkynnt skjólstæðingi hans um galla á mót- teknum vörum í tæka tíð.

Lögmaður varnaraðilja kveður framangreinda stefnu hafa verið birta 15. mars sl. og verði málið þingfest 19. apríl 1974, eins og í stefnu greinir. Í andmælum sínum gegn kröfu sóknaraðilja skír- skotar hann til þess, að hann eigi kröfu upp á háar fjárhæðir hjá gerðarþola og sé rétt að ganga út frá því, að krafan sé góð og gild, þar til annað verði dæmt í málinu. Hann kvað hafa verið minnst á kröfu þessa við fjárnámið, en þegar henni hafi verið mótmælt, hafi verið tæplega grundvöllur til að benda á hana sem eign, þar sem ekki hafi verið búið að stefna í málinu. Varnar- aðili telur, að fresta beri gjaldþrotamálinu um óákveðinn tíma, eða meðan fjallað sé um framangreinda kröfu fyrir dómstólunum. Loks hefur lögmaður varnaraðilja mótmælt því, að ekki hafi verið tilkynnt um galla á hinum keyptu vörum frá gerðarbeið- anda, það sé fjöldi bréfa til vitnis um hið gagnstæða.

Varnaraðili telur sig eiga vel fyrir skuldum svo fremi sem Cuper A/G Maschinenfabrik eigi fyrir skuldum. Loks bendir varn- araðili á, að óeðlilegt sé, að gjaldþrotabeiðandi, þ. e. sóknaraðili, fái framgengt þeirri kröfu sinni að gera hann gjaldþrota og svifta hann þar með rétti yfir búi sínu, því með því öðlist hann íhlutun- arrétt um það, hvort varnaraðili geti náð rétti sínum.

Samkvæmt stefnunni er krafan vegna andvirðis óseljanlegra véla og gallaðra og endursendra til seljanda, flutningskostnaður fyrir slíkar vélar, tapaður hagnaður og umboðslaun, vegna ferða- kostnaðar, vegna andvirðis varahluta í vélar, sem skjólstæðingur sóknaraðilja hafi borið ábyrgð á, og svo frv. og loks skaðabætur vegna eyðileggingar á erlendum lánaviðskiptum, og nema kröf- urnar alls svissneskum frönkum 174.488.25, eins og áður segir. Er í stefnunni nákvæm sundurliðun á kröfunni og ítarleg greinar- gerð fyrir henni. Ekki er þó ástæða til í þessu máli að rekja efni

stefnunnar frekar, þar sem það mál heyrir ekki undir þennan dómstól og ekki lagt þannig fyrir.

Verður nú aftur vikið að því, hvort gerðarbeiðendur hafi fullnægt ákvæðum framan tilvitnaðrar greinar gjaldþrotaskiptalaganna til að fá kröfur sínar teknar til greina um gjaldþrotaskipti hjá varnaraðilja.

Samkvæmt endurritum fógetagerða samkvæmt dskj. nr. 2 og 5, sem raunar er sama gerðin, var kona varnaraðilja mætt við gerðina og gat ekki vísað á eignir til fjárnáms, og reyndist gerðin því árangurslaus. Verður þá athugað um þýðingu fjárnámsgerðarinnar, sem sóknaraðili Jón N. Sigurðsson hæstaréttarlögmaður lét fara fram 23. janúar sl. og rakið er að framan. Við gerð þessa bendir varnaraðili á vélar, sem munu vera 4, í tollvörugeymslunni á Akureyri að kostnaðarverði svissneskir frankar 17.060.00, en jafnframt kemur fram, að hann krefjist riftunar á kaupum vélanna vegna galla á þeim, og má því ætla, að þær séu lítils virði, enda ekki vitað til, að fjárnám hafi verið gert í þeim. Ekki verður því annað sagt en að fjárnámsgerð þessi hafi einnig verið árangurslaus. Samkvæmt því verður að fallast á það með sóknaraðilja, að fullnægt sé ákvæðum áðurnefndrar lagagreinar til að skylt sé að taka bú varnaraðilja til gjaldþrotaskipta. Þar sem þessum skilyrðum þykir þannig fullnægt, þykir ekki vera efni til að fresta málinu um óákveðinn tíma eða meðan framangreint sjó- og verslunardómsmál er óútkljáð fyrir dómstólunum. Verður krafa sóknaraðilja því tekin til greina.

Sigurður M. Helgason borgarfégeti kvað upp úrskurð þennan.

Því úrskurðast:

Bú Jóhanns Marels Jónassonar, Hverfisgötu 28, Reykjavík, fædds 30. júní 1926, nafnr. 4979-3080, er tekið til gjaldþrotaskiptameðferðar.